

УДК 726

Варга Д. Л.¹, Тороп А. В.²¹ студент групи ПЦБ-22, КНУБА

varha_dl.@knuba.edu.ua

orcid.org/0000-0003-0188-8585

² Науковий керівник

доцент кафедри політичних наук КНУБА

anatoly_t@ukr.net

ВИШКІВСЬКА РЕФОРМАТСЬКА ЦЕРКВА – ЯК НАЙЦІННІШИЙ АРХІТЕКТУРНИЙ ОБ'ЄКТ ЗАКАРПАТТЯ

© Варга Д. Л., 2021

<https://doi.org/10.32347/2519-8661.2021.22-23.199-209>

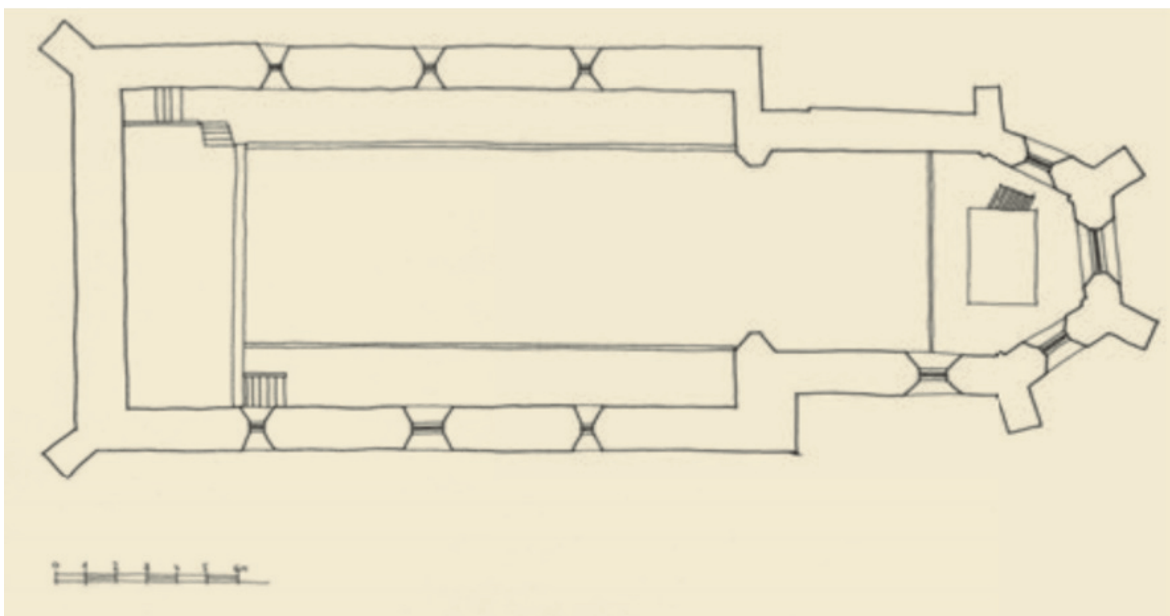
Анотація. Костел, побудований по різним даним в IX-XIII ст., цікавий своєю монументальною, стриманою архітектурою та збереженим інтер'єром. Чіткі прямі лінії будівлі з гострими елементами нагадують нам готичний стиль, хоч за переказами і була побудована значно раніше. Вкрита малюваннями XVIII ст. стеля храму споріднена із славнозвісною мальованою стелею костелу в Четфалві. Поруч із костелом знаходиться чудова, вкрита гонтом дерев'яна дзвіниця мармароського типу. Пам'ятка розташована на мальовничому, доглянутому подвір'ї, зусібіч оперезаному муром, де ростуть екзотичні дерева і квіти. Перед вхідною брамою - декілька угорських різьблених дерев'яних скульптур, поставлених у пам'ять про важливі історичні події у Вишкові. Метою статті є привернення уваги та ознайомлення читачів з неймовірно цінною архітектурною пам'яткою Західної України - Вишківською реформатською церквою. У статті наведено передумови та процес побудови, визначення типу використаних матеріалів, аналіз конструкції, детальний розгляд декоративних елементів та різнопрофільні плани найстарішої церкви Закарпаття. Проведене мною, на протязі трьох місяців, власне дослідження цього архітектурного об'єкту описує нам: тогочасні методи спорудження, виконання обрамлень дверних і віконних отворів та оздоблення фасаду церкви. Релігія завжди відігравала важливу роль в житті вишківчан. Люди пишаються своєю церквою, постійно відвідують її. Знаходячись в середині будівлі, виникає відчуття автентичності та повного занурення в події про які розповідає священик, через дуже хорошу акустику цього давнього костелу.

Ключові слова: церква, будова споруди, історія, стиль об'єкту, апсида, Вишково.

Вступ. Селище міського типу Вишково, розташоване на лівому березі ріки Тиси на відстані приблизно двадцяти кілометрів від Хуста, було одним з п'яти вільних королівських міст Марамороського комітату. Перша згадка датується 1281 роком, саме тоді король Ласло IV затвердив попередню грамоту, що зникла, в якій його батько Іштван V (1270 –1272) подарував місто та його територію двом синам жупана Марцелла з роду Хонт-Пазманів, майстрам Міко и Чепану. У зв'язку з розвитком видобування солі у 1300 році монарх шляхом обміну повернув собі Вишково і збудував тут замок, та приєднав до Марамороського комітату домінію, що раніше належала до Угочанського комітату. Поселення, яке у XIV столітті було найбільшим серед вільних королівських міст, однак пізніше внаслідок побудови хустського замку втратило цей статус, протягом середньовіччя було частиною королівського маєтку цієї фортеці. Його населення первинно було змішаним, німецькоугорським, але до кінця епохи середньовіччя місто стало цілком угорським. На відміну від досить поширеної теорії, у грамоті 1281 року не згадується парафіяльна церква Вишкова. Проте у

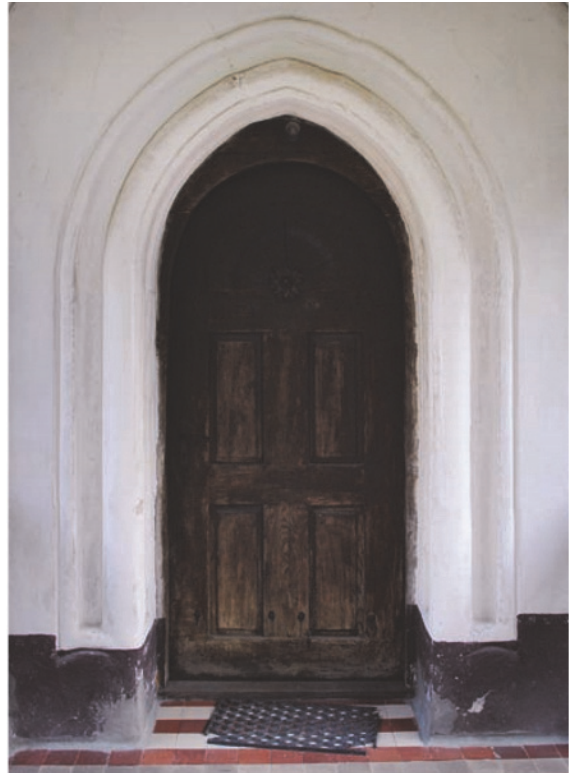
1326 році давні права церкви поселення затвердив архієпископ естергомський Болесло, а потім на прохання парафіяльного священика Дердя і сам монарх разом з іншими вільними королівськими містами. Це ствердження свідчить про те, що у Вишкові вже й раніше мала існувати церква. Коли у 1329 році король Карл-Роберт подарував Довгому Полю (Câmpulung la Tisa), Хусту (Huszt), Тячеву (Técső) і Вишкову ті самі права, якими користувався і Виноградів, вони включали у собі і право вибору священика, котрий отримував десятину, а також право складення заповіту. Згідно з реєстром папської десятини вишківський піп Гергей у 1333 році сплатив дві кошицькі марки, а через два роки парафіяльний священик поселення – 48 грошів, що належало до більш значних сум. У 1346 році ректор вишківської церкви Дердь разом з сігетським священиком і марамороським вікарієм Бенедекком склав присягу перед егерським єпископом, таким чином в цих краях був розв'язаний територіальний спір, що вже роками тривав між двома єпархіями. В угоді 1373 року вишківського священика Яноша згадують разом з парафіяльним священиком Виноградова. Пресвітер егерської єпархії Янош Пелліфекс у 1423 році звернувся до папи з проханням дарувати йому вакантну посаду вишківського парафіяльного священика Ласло Ассоньпатакі, що звільнилася внаслідок його і тут йде мова про копію первинного вигляду. Про дану церкву немає більше згадок у наших середньовічних джерелах, що ймовірно обумовлене зменшенням значення і самого поселення.

Виклад основного матеріалу. Церква, що стоїть на невеликому підвищенні у південній частині нинішнього селища і оточена кам'яними мурами, зміцненими контрфорсами, має досить солідні розміри. Вона збереглася переважно у своєму середньовічному вигляді. Її стіни зведені з ламаного каменю, а структурні елементи, більшість яких побілена, виготовлені з тесаного каменю. До нави прямокутної форми з плоским перекриттям зі східного боку добудована продовгаста апсида, що закінчується п'ятьма гранями восьмигранника і вужча від нави на подвійну товщину її стіни. Про колишню ризницю, яка примикала до північного боку апсиди від північносхідного рогу нави до східного рогу північної стіни апсиди, і яку ще можна побачити на рисунку Тиводара Легоцького з 1865 року, ззовні нагадує вже лише відсутність фрагменту цоколя та більша товщина нижньої частини цього відрізка стіни, ймовірно обумовлена її (бочарним) склепінням. Окрім цього фрагменту довкола церкви сьогодні пролягає прокладений з цементу цілісний цоколь, профіль якого намагалися оформити на основі первинного кам'яного цоколю. Профіль останнього накреслили під час своєї подорожі 1864 року Ромер і Шульц: знизу він складався з тонкого розкосу, більшого за розміром піввалика і вертикального пояса. Стіни нави зверху закриває увінчувальний карниз складного профілю, і хоча зважаючи на його форми і пропорції мало ймовірно його середньовічне походження,

1. План церкви

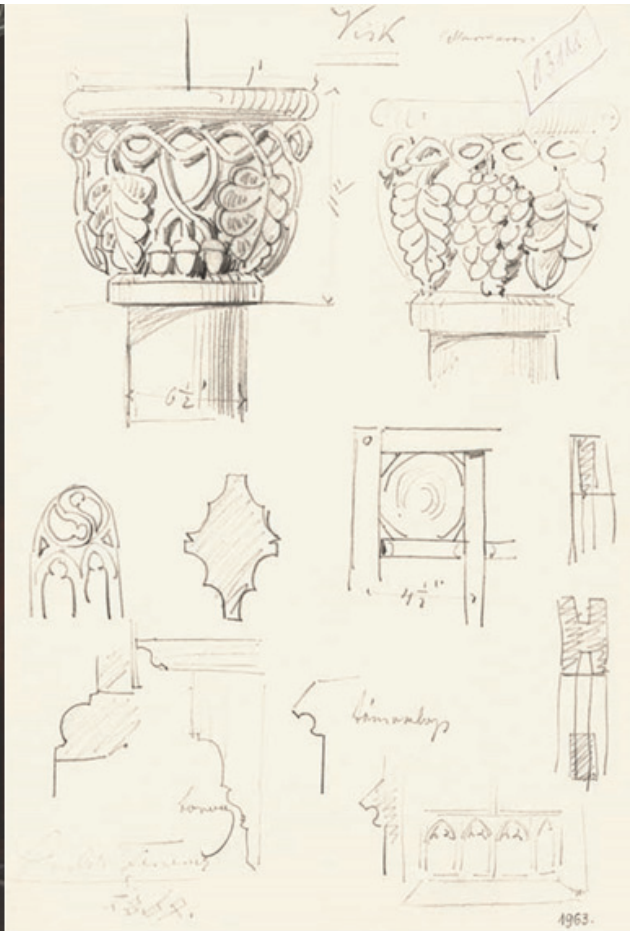
але подібно до цоколю, вірогідно, контрфорси підпирають два західних кутки нави і кутки закінчення апсиди. Перші опори діагональні і тридільні. Їх первинне покриття не збереглося, однак по два капельника на фасадах показують редуковані форми, перетворені з середньовічних кам'яних елементів. Згідно рисунку Шульца і Ромера профіль капельників знизу складався з валика, піввикружки і тонкого розкосу, а верхня частина опор на рисунках обох закінчується фронтономним перекриттям. Контрфорси апсиди – за винятком північного, витвореного зі стіни колишньої ризниці – дводільні, їх капельники виділяються від фасаду у формі простого клину, верхнє закінчення не має

2. Західний та північний портали нефу церкви

карнизу. Західний фасад нави розчленовує лише головний портал церкви. Прохід, встановлений відповідно до осі, має стрілчасте перекриття, нині побілене кам'яне обрамлення оформлено дуже багато. Профіль обрамлення укладається у двоступінчасту основну форму і напрямком усередину складається з наступних елементів: тонкий розкос, асиметрична форма краплі, викружка, грушоподібний елемент більшого розміру, викружка, піввалик, тонкий розкос, поясок – потім такий самий профіль бачимо і в другому ступені. Оформлення цоколю опори обрамлення повторюється «догори дном» на рівні капітелі, і від основної частини їх уздовж відділяє кільце. Два грушоподібних елемента, домінуючі профіль, мають відокремлені капітель і цоколь, які нині являють собою блоки у формі піраміди, але ще помітно, що первинно це були куби розтягнутих пропорцій – у випадку цоколів звичайно повернуті до низу. На краях капітелей носик грушоподібних валиків усе тоншою смугою простягається вгору, подібне оформлення мали мати і цоколи. Над смугою капітелі профіль опори обрамлення продовжується. Обрамлюючі два боки portalу стінні колони з аналогічними цоколями і капітелями, що тримають дерев'яний дашок над входом, подібні до яких підпирають і зовнішні кутки цього піддашся, зважаючи на їх невиразні форми і поєднання, є однозначно сучасними доповненнями. Нині нічого не свідчить про те що у середньовіччі портал мав якесь зовнішнє обрамлення. В центрі північної стіни нави бачимо портал набагато менший за розмірами, але за профілем майже цілком повторюючий західний прохід. Його стрілчаста арка відносно плоска, профіль обрамлення, оформлений у прямокутний ріг, напрямком усередину розчленовує тонкий розкос, шпора, викружка, більший за розміром грушоподібний валик, викружка, піввалик і тонкий

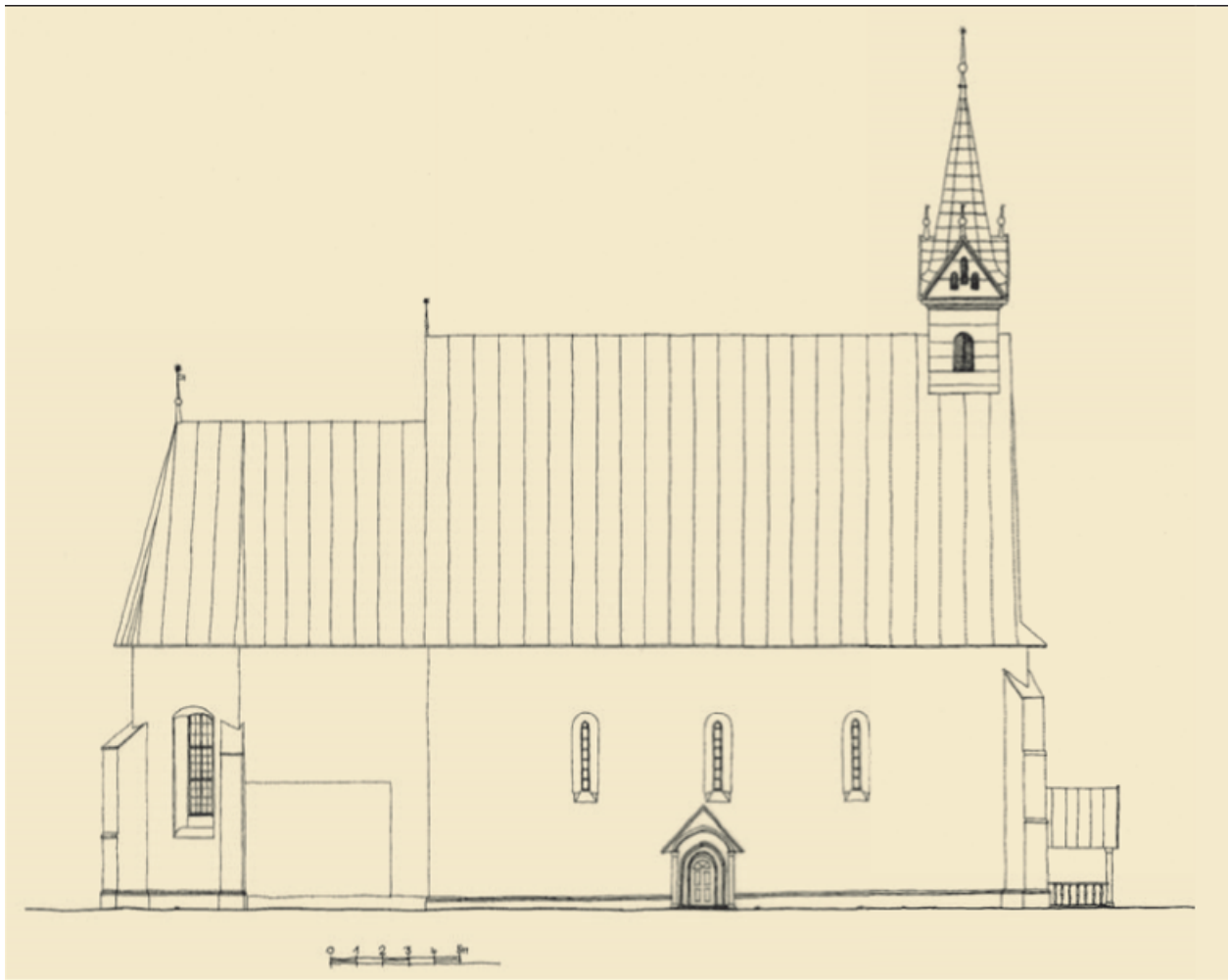
розкос. Лінії капітелі немає і цоколь також оформлений по-іншому: в якості верхнього закінчення прямокутного блоку цоколя шпора внизу повертається всередину і вже як дугоподібний роговий елемент простягається до грушоподібного валика, розташованого в центрі. Північний фасад поділяють і три однаково оформлених та розташованих на такій самій висоті, правильно розміщених вікна-амбразури, з яких середнє бачимо майже в осі порталу. Їх отвір і обрамлення нині мають мінливе напівкругле та плоске стрілчасте закінчення – останнє ймовірно було первинною формою всіх прорізів. Нижня, коротка частина опори обрамлення у незначній мірі зсунута в напрямку прорізу. На південному фасаді наві також розміщено три вікна в тих самих місцях, як і на північному. Серед них два крайні прорізи цілком співпадають з північними. Середнє вікно з сегментарним перекриттям ймовірно було витворено шляхом розширення аналогічного прорізу в період нового часу. Поміж двома вікнами, розташованими північніше, південний бік нині має портал без обрамлення. Три боки закінчення апсиди, а також північна половина її південної стіни прорізани вікнами середньовічного походження. Оформлення і пізніша реконструкція вікон на відрізках закінчення апсиди мають аналогічні ознаки. Їх підвіконники простягаються на одному рівні, профіль їх обрамлення – втесана у розкос напіввикружка, а у випадку середнього – простий розкос. Два крайні вікна аналогічні і за шириною, а середнє ширше. Пізніше, в період нового часу, їх перекриття було замуровано, а під їх колишнім імпостом розміщено сегментарне закінчення, та в інтересах їх звуження замурували і нижню частину отворів. Дводільне, стрілчасте вікно-амбразура південної стіни збереглося в своїй первинній формі. Його отвори мають стрілчасте перекриття, доповнене носиками, над ними бачимо подвійні риб'ячі пузири циркульного оформлення. Зважаючи на те, що сьогодні церкву оточують кам'яні мури і багато рослин, її значні розміри насправді відкриваються

3. Фрагмент західного порталу нефу

4. Креслення Ференца Шульца про церкву

перед нами всередині. На стінах нави кидається в очі те, що, окрім західної, їх нижня половина в певній мірі прокладена ширше. Горизонтальний злам простягається з двох боків стовпів тріумфальної арки, приблизно на рівні їх імпортів, потім у продовженні на поздовжніх стінах ступінчасто спускається трохи вниз, і ледь вище підвіконників тягнеться далі до західної стіни. Такий правильний злам більше всього свідчить про те, що під час будівництва нави, або після того, як воно обірвалось, були внесені зміни у товщину стіни. Взагалі нава навряд чи мала склепіння і в середньовіччі, сьогодні її перекриває плоска стеля з 1789 року – ширина в 11 метрів занадто велика для цього, незважаючи на колишнє значення поселення, тим більше, що в такому випадку були б необхідними контрфорси не лише на західних рогах. Про середньовічне походження нави крім прорізів свідчать і асперсориуми зі стрілчастим завершенням, розміщені в стінах на схід від північного і південного порталу, а також на південь від західного проходу. Їх колишні посудини відламалися, а верхня частина була стесана до площини стін. Перед східним рогом південної стіни також бачимо нішу подібних розмірів з кількоподібним завершенням, різьблену з єдиної груді, яка була розміщена у стіні ймовірно у зв'язку з вітарем, що стояв колись перед південним стовпом тріумфальної арки. Стовпи тріумфальної арки, яка закінчується стрілчастим перекриттям, над квадратним цоколем на рівні приблизно двох метрів після пірамідального переходу випуклого боку стають напіввосьмикутниковими. На рівні п'яти, у зв'язку з утонченням стіни нави, профіль міняється: на східному боці – це втесана у розкос над валиковим карнизом викружка, а в бік нави без переходу бачимо також обрамлену розкосами, але вже подвійну викружку. У східній половині північної стіни дводільної апсиди, яка нині має плоске перекриття, бачимо замуrowаний прохід до

5. Схематичний план північного фасаду церкви

ризниці зі сплющеним стрілочастим завершенням. Його профіль складається з єдиного товстішого циліндричного елемента, який починається над півциркульним завершенням боків прямокутного цокольного блоку. В чотирьох кутах закінчення апсиди стоїть по одній циліндричній стінній колоні, і виходячи з того, що їх цоколь нині опинився під рівнем підлоги, діл апсиди і наві первинно пролягав нижче. Дві колони західніше мають циліндричну форму, закінчуються вони капітеллю з абаком, оформленим з подвійних валиків. Їх поверхню цілком заповнюють рослинні орнаменти. У їх верхній частині бачимо правильно переплетений горизонтальний подвійний батіг, з одного по центру звисає в'язка з трьох жолудів, і з двох боків по одному дубовому листу, а з другого – чергуються виноградні грона та листи. Дві стінні колони, що розташовані східніше, простягаються трохи вище і зверху не мають капітелі, а просто зрізані. З двох боків їх верхньої частини ніби видно сліди вертикального відрізка носиків, розпочатих із зрізом стінних дуг, а по середині їх корпусу – також по одному (нервюрному) членуванню, що простягається вгору. Стіни апсиди прорізають вже описані ззовні

6. Поздовжній розріз церкви

вікна, нагорі надмурованого північно-східного прорізу бачимо можливо вторинно замуроване готичне різьблення. Про колишній розпис церкви детальніше пише Янош Вагнер. На стінних колонах апсиди в 1878 році можна було побачити сліди жовтої, синьої і червоної краски. На північній стіні наві вимальовувались фрагменти Вознесіння Господнього і Гріхопадіння, під останнім цитата з 1741 року. Що з цього мало середньовічне походження – з'ясувати не можливо, однак церковне зображення останньої теми нам відоме і з періоду реформації. Кажуть, що під шаром вапна зображення збереглися й по нині. До 1880 року в пошуках склепів ймовірно знайшли фундамент

7. Фрагмент вікна з масверковим обрамленням на стіні апсиди 8. Капітель в апсиді

колишнього головного вітара та виявили декілька середньовічних різьблених виробів, місце їх перебування сьогодні перед нами невідоме. Час зведення нинішньої будівлі на основі її форм можемо визначити з точністю до кількох десятиліть. Хоча розкопки і дослідження стін ще можуть привести до неочікуваних результатів, переважна частина нинішньої церкви – нава разом з порталами і вікнами, а також апсида з стінними колонами і проходом до ризниці – здаються такими, що походять з єдиного періоду. Визначальною характеристикою вищезгаданих конструкцій є те, що частина їх форм міцно пов'язана з архітектурою романської епохи. Довгасті кубічні капітелі західного portalу нагадують попередні взірці XII століття, паралелі можна встановити з естергомськими фрагментами, але і структура portalу зі ступінчастим обрамленням у своїй основній формі вказує на романську епоху. Шпорне членування профілю обрамлення північного portalу, і його дугоподібне повернення знизу в напрямку прорізу також походять з архітектури XIII століття романського періоду. Вузькі амбразурні вікна нави є характерними елементами пам'яток з періоду династії Арпадовичів, про цю епоху нагадує нам і громіздкий профіль проходу до ризниці з циліндричним членуванням.

Послідовне використання стрілчастої арки в цих конструкціях, і особливо оформлення профілю обрамлення західного portalу, пірамідальний перехід цоколю стовпів тріумфальної арки або ознаки нервюрного склепіння апсиди однак вже однозначно вважаються рішеннями готичної архітектури. Незважаючи на утворення з якоїсь суміші шпорного і стрілчастого членування, асиметрична форма краплі також є «готичним» елементом з XIV століття. Одночасне використання романських і готичних елементів в архітектурі краю в останній час пов'язують з кількома десятиліттями 1300 років. Серед рішень, використаних у Вишкові, варто згадати паралелі в архітектурі місцевості з двома спеціальними конструкціями. Зважаючи на коло пам'яток, що вимальовується, зробити це доцільно навіть, якщо за відсутністю письмових джерел для визначення дати аналогій у нашому розпорядженні також лише стилістичні засоби. Нижнє завершення шпорного членування північного portalу, що повертається (рогове членування), з'являється на південних порталах реформатських церков у Хусті (Huszt), Тячеві (Técső), Паладі Комарівцях (Palágykomoróc). Також у тячівській церкві можемо побачити той консоль, на поверхні якого практично дослівно повторюється орнамент вишківської капітелі з дубовими листами. В колі цих пам'яток у Вишкові, яке виділяється і своїми розмірами, зустрічаємося з найбільш сучасними формами. Проте важко

вирішити, що це точно означає: чи нам слід рахуватись з їх пізнішим появленням в межах даного періоду, або ж, зважаючи на значення поселення і його церкви, тут також могли з'явитися вже в ранні десятиліття ті форми, які були вже раніше відомі в центральній частині країни. Цю невпевненість доповнює те, що в апсиді з'являються і такі рішення, які з першого погляду можуть свідчити і навіть про більш пізній період готики: полігональна схема з міцними контрфорсами, значні розміри вікон, або профіль з викружкою їх обрамлення і триумфальної арки, втесані в розкос. Хоча на місцевих пам'ятках такі рішення не з'являються у згадуваному періоді близько 1300 року, в центрі королівства і його значних містах, у Буді (Buda) в Альба Юлії (Alba Iulia), Братиславі (Bratislava) або Левочі (Levoča) у другій половині XIII або на початку наступного століття вони вже були добре відомими. На основі капітелей тячівського типу отож легко уявити, що апсида вишківської церкви була побудована разом з навою, навіть якщо стосовно вікон різниця здається значною. Адже її можна розв'язати відмінностями (значенням) функції двох просторів, або навіть напрямком будівництва з заходу на схід. Цілком можливо, що для вирішення цієї дилеми ключем може послужити явище, за яким можемо спостерігати в наві, а саме звуження стін, яке передусім свідчить про якусь зміну під час будівництва. Якщо враховуємо і це, то спочатку ймовірно звели стіни нави до половини висоти разом з порталами і нижніми частинами вікон, а потім у продовження будівництва її вікна вже не спланували наново, однак апсиду, в якій утончення стіни вже немає, створили вже переважно з використанням більш сучасних форм. На частину згадуваних вище питань ми би отримали однозначні відповіді, якби, скажімо, під час наступного відновлення, можна було б провести дослідження будівлі.

Висновок. Зважаючи на історичне значення і майнові відносини Вишкова, варто сформулювати припущення щодо точнішого визначення часу зведення церкви. Хоча їх батько з'являється в джерелах в якості жупана, про таку посаду Чепана нам не відомо, а Міко згадується «лише» як дворянський суддя. Отож здається брати, у власності котрих Вишково перебувало протягом понад двох десятиліть, не досягли визначних успіхів у своїй кар'єрі. І хоча ймовірно на своєму маєтку збудували церкву – так само, як і замок –, мало вірогідно, що вона тотожна нинішній будівлі. Розміри теперішньої вишківської церкви, найбільші серед храмів усіх поселень, що отримали в 1329 році статус вільних королівських міст, свідчать про більш значного замовника. Такою особою міг бути сам монарх, який шляхом обміну повернув собі Вишково у 1300 році, або ж місто, що отримало широкі права у 1329 році. Можливо не випадково, що частина характерних конструкцій вишківської церкви з'являється саме у храмах вільних королівських міст краю, які «вступили в союз» між собою. Таким чином зведення парафіяльної церкви Вишкова ймовірно відбулося після 1300 року, але наскільки пізніше – це визначити вже складніше. Пов'язувати таку подію можемо з затвердженням прав церкви у 1326 році, або звичайним чином з отриманням міських привілеїв у 1329 році або в найближчих роках після цього. Однак це стало б певним автоматизмом, а це вже порушує проблематику курки і яйця. Адже без конкретніших джерел важко вирішити, чи для досягнення дарування статусу були потрібні вже існуючі результати, або ж навпаки, їх відсутність призвела до підтримки. В будь-якому випадку, ці дві близькі за часом події були особливими і на довгі роки визначальними моментами розвитку поселення, у зв'язку з якими, тобто саме в ці роки цілком обґрунтовано думати про зведення репрезентативної будівлі для міської громади.

За аргументами щодо того, що будівництво могло відбутися і після цих дат, і що це навіть більш ймовірно, варто згадати про Ченгер (Csenger). Церква цього поселення в сатмарському комітаті менша за розмірами, але дуже подібна за схемою, має частково аналогічні форми, але побудована з використанням значно меншої кількості готичних елементів. Її з відносною впевненістю можна датувати другою чвертю XIV століття.

9. Зовнішній вигляд церкви з дзвіницею

Література:

1. Джерело архівних документів: Центр ім. Форстрера, Архів креслень, арх. №13188(3).
2. Історія міст і сіл Української РСР. Закарпаття. – П.Т. Тронько 1962 – 432 с.
3. Церкви закарпаття. Конах Ласло – 57 с.
Фотознімки виготовив Варга Джастін.

Варга Д. Л.¹, Тороп А. В.²

¹ студент групи ПЦБ-22, КНУСА

varha_dl@knuba.edu.ua

orcid.org/0000-0003-0188-8585

² научный руководитель

доцент кафедри політичних наук КНУСА

anatoly_t@ukr.net

ВЫШКОВСКАЯ РЕФОРМАТСКАЯ ЦЕРКОВЬ – КАК САМЫЙ ЦЕННЫЙ АРХИТЕКТУРНЫЙ ОБЪЕКТ ЗАКАРПАТЬЯ

Аннотация. Костел, построенный по разным данным в IX-XIII вв., интересный своей монументальной, сдержанной архитектурой и интерьером. Четкие прямые линии здания с острыми элементами напоминают нам готический стиль, хотя по рассказам и была построена значительно раньше. Покрытый рисунками XVIII в. потолок храма родственен со знаменитым рисованным потолком костела в Четфалва. Рядом с костелом находится замечательная, покрыта гонтом деревянная колокольня Мармароского типа. Памятка расположенная на живописном, ухоженном дворе, со всех сторон опоясанном стеной, где растут экзотические деревья и цветы. Перед входными воротами есть несколько венгерских резных деревянных скульптур, поставленных в память о важных исторических событиях в Вышкове. Целью статьи является привлечение внимания и ознакомления читателей с невероятно ценной архитектурной достопримечательностью Западной Украины - Вышковской реформатской церковью. В статье приведены предпосылки и процесс построения, определение типа использованных материалов, анализ конструкции, детальное рассмотрение декоративных элементов и разнопрофильные планы старейшей церкви Закарпатья. Проведенное мной, в течение трех месяцев, собственное исследование этого архитектурного объекта описывает нам: тогдашние методы сооружения, выполнение обрамлений дверных и оконных проемов и отделка фасада церкви. Религия всегда играла важную роль в жизни вышковчан. Люди гордятся своей церковью, постоянно посещают ее. Находясь внутри здания, возникает ощущение подлинности и полного погружения в происходящее о которых рассказывает священник, из-за очень хорошею акустике этого древнего костела.

Ключевые слова: церковь, структура сооружения, история, стиль объекта, апсида, Вышково.

Varha D. L.¹, **Torop A. V.**²

¹ Student of the group PTsB -22

Kyiv National University of Construction and Architecture

varha_dl.@knuba.edu.ua

orcid.org/0000-0003-0188-8585

² scientific adviser:

Associate Professor of the Department of Political Sciences

Kyiv National University of Construction and Architecture

anatoly_t@ukr.net

VYSHKOVO REFORMED CHURCH – THE INCREDIBLY VALUABLE ARCHITECTURAL MONUMENT OF WESTERN UKRAINE

© *Varha D. L.*, 2021

Abstract. The church, built according to various sources in the IX-XIII centuries, is interesting for its monumental, restrained architecture and preserved interior. The clear straight lines of the building with sharp elements remind us of the Gothic style, although according to legend it was built much earlier. Covered with drawings of the XVIII century. the ceiling of the temple is related to the famous painted ceiling of the church in Chetfalva. Next to the church is a beautiful, shingled wooden bell tower of the Marmara type. The monument is located in a picturesque, well-groomed courtyard, surrounded on all sides by a wall, where exotic trees and flowers grow. In front of the entrance gate there are several Hungarian carved wooden sculptures erected in memory of important historical events in Vyshkovo. The purpose of the article is to

attract the attention and acquaint readers with the incredibly valuable architectural monument of Western Ukraine – Vyshkovo Reformed Church. The article presents the preconditions and the process of construction, determining the type of materials used, design analysis, detailed consideration of decorative elements and various plans of the oldest church in Transcarpathia. My own research of this architectural object, which I have been conducting for three months, describes to us: the methods of construction at that time, the execution of the frames of door and window openings, and the decoration of the facade of the church. Religion has always played an important role in the life of the people of Vyshkovo. People are proud of their church, they constantly visit it. Being in the middle of the building, there is a feeling of authenticity and complete immersion in the events described by the priest, because of the very good acoustics of this ancient church.

Keywords: church, building structure, history, object style, apse, Vyshkovo.